

Méontologie - konec ontologie?

V posledních letech se stále častěji objevují texty, užívající termín „méontologie“ ve filosofickém významu (v jiných významech, nefilosofických a nevědeckých, jsou ovšem mnohem častější). Příznačné jsou „radikalistické“ tituly, jako např. „méontologie a konec ontologie“. Proti tomu je třeba se poněkud ohradit, alespoň pokud jde o naše pojetí. Ontologie si stále zachovává svůj význam, i když představuje vlastně jen jeden aspekt, zatímco méontologie rozšiřuje svůj zájem na mnoho aspektů jiných. V jistém smyslu by bylo možno říci, že „ontologii“ bychom mohli chápat jako pouze výrazně zjednodušenou „méontologii“ (v takovém případě se ovšem stává zřejmým, že ten zápor na začátku názvu je matoucí a proto nevhodný: méontologie není opakem ani protivou ontologie). Jak tomu můžeme – a snad máme – rozumět? Tady nezbyvá než vyložit věc za pomoci stručného „schématu“, totiž na modelu „události“. Každá (pravá) událost je jakousi jednotou v čase, neboť má svůj počátek, průběh a konec. Mezi jejím počátkem a jejím koncem dochází tedy k jakémusi řetězu měn, procesu, nejlépe vysloveno: událostnímu dění. Specifickým charakterem každého událostního dění je to, že v každé okamžité (aktuální) „přítomnosti“ je událost jako celek přístupná zvenčí, tj. „odjinud“, napří pro jinou takovou událost. A ta druhá událost se nemůže žádným způsobem „setkat“ (střetnout, srazit) s tou původní jindy než právě zde a teď (hic et nunc). To znamená, že k setkání (střetu, srážce) dvou událostí může dojít pouze a výhradně tehdy, když obě jsou v dané chvíli (aktuální „přítomnosti“) zhruba na témž místě. Každá z nich má však vedle této jediné a výjimečné aktuální chvíle ještě řadu jiných takových chvílí (a jiných „podob“) – ale v nich se ani jedna nemůže té druhé nijak dotknout. Tím je každá aktualita kterékoli „pravé“ události zcela výjimečná, byť jen na malou chvíli. Tuto výjimečnost nesmíme zastírat ani na ni zapomínat; proto rozhodně nepůjde o žádnou likvidaci „ontologie“, nýbrž nanejvýš a pouze o její „zařazení“, „zakomponování“ do našeho modelu „události“. Přesto zůstává v platnosti, že proti kterékoli aktuálně přítomné chvíli, „fázi“ je oněch již „minulých“ a také ještě nenastalých, tedy budoucích „fází“ mnohem více – zejména v případě událostí vyšších úrovních mají ty právě v tuto chvíli neaktuální (nýbrž minulé nebo budoucí) „fáze“ naprostou převahu. Proto je třeba na onu umezenou platnost (a vhodnost) „ontologického“ přístupu zejména v současnosti náležitě poukazovat a zdůrazňovat ji. Jen pro tuto potřebu je termín „méontologie“ a „méntologický“ vhodný a užitečný. Stejně tak bychom ovšem mohli mluvit o revidovaném, reformovaném, reinterpretovaném typu „ontologie“, tedy o „nové ontologii“, do níž bychom nicméně onu „starou ontologii“ musili nutně také zařadit, neboť, jak řečeno, výjimečnost oněch „právě aktuálních“ přítomností („jsoucností“) každé události je nepopíratelná, a to navzdory tomu, že každá taková okamžitá přítomnost, která právě nastala, zase přechází v přítomnost neaktuální, neboli v aktuální ne-přítomnost.

(Písek, 120505-1.)